

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0620002 Vedungsfjällen

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Karta över naturtyper hittas efter sökning av område, gå till fliken Kartskikt, avmarkera allt och under Naturtypskarteringar lägg till Natura naturtypskartan (NNK) och välj Naturtyper (ytor, linje, punkter.)

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

Bevarandeplan för Natura 2000 - området

SE0620002 Vedungsfjällen

Kommun: Älvdalen

Områdets totala areal: 19385,7 ha

Markägarförhållanden: Privata, Statliga (naturvårdsfonden), Bolag (Korsnäs AB)

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-04-28

Regeringsbeslut, historik:

SPA: 1996-12-01, regeringsbeslut M96/4019/4, pSCI: 1995-12-01, SCI: 2003-12-01,

SAC: 2009-12-01, regeringsbeslut M2009/4475/Na

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

3160 - Myrsjöar

4060 - Alpina rishedar

7140 - Öppna mossar och kärr

9010 - Taiga

91D0 - Skogsbevuxen myr

1361 - Lodjur, Lynx lynx

A038 - Sångsvan, Cygnus cygnus

A091 - Kungsörn, Aquila chrysaetos

A108 - Tjäder, Tetrao urogallus

A127 - Trana, Grus grus

A140 - Ljungpipare, Pluvialis apricaria

A151 - Brushane, Philomachus pugnax

A166 - Grönbena, Tringa glareola

A194 - Silvertärna, Sterna paradisaea

A223 - Päruggla, Aegolius funereus

A236 - Spillkråka, Dryocopus martius

A241 - Tretåig hackspett, *Picoides tridactylus***Bevarandesyfte**

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

För Natura 2000-området Vedungsfjällen är syftet även att i den mån det inte strider mot bevarandeintresset ge möjlighet till friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur. Reservatens föreskrifter tillgodoser i stor utsträckning även rennäringens intressen.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Vedungsfjällen är de prioriterade bevarandevärdena de urskogsartade skogsmiljöerna.

Motivering: Områdets främsta värden är knutna till förekomsten av naturtyper med mycket låg grad av mänsklig påverkan. Den mänskliga påverkan har huvudsakligen utgjorts av rennäring och fäbodbruk.

Prioriterade åtgärder: Området är skyddat som naturreservat. Något ytterligare behov av bevarandeåtgärder är inte känt. Syftet ska uppnås genom att skogsmark, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt. De delar av skogsmarken som är präglade av brand bör brännas i lämpliga intervall.

Beskrivning av området

Vedungsfjällsområdet är beläget i gränstrakterna mellan Dalarnas och Jämtlands län. Området utgör en isolerad östlig utlöpare av Dalafjällen och är av typisk lågfjällskaraktär med mjukt rundade toppar. Den högsta toppen, Sömlingshogna, når 1195 möh. Vedungsfjällets flacka sydväst- och sydsluttningar utgör en mosaik av fjällhed, myrar, tjärnar och bäckar där skogen ligger i holmar och stråk.

Västlig taiga täcker omkring 1/3 av områdets yta och är en naturtyp som består av gamla, naturligt utvecklade skogar som inte påverkats av modernt skogsbruk. Granskog förekommer främst i fjällsluttningarna och längs bäckar, ofta med björkinslag, medan tallen dominerar på myrarnas fastmarksholmar. Spår av dimensionsavverkning påträffas i vissa delar av området men markerna har aldrig utsatts för kalhuggning. En stor del av skogen, uppemot hälften av skogsarealen, utgörs av starkt urskogsartade äldre bestånd som ofta är rika på torrträd. Tallskogen är brandpräglad och bär spår av upp till fem bränder. Även fjällsluttningarnas torrare granskogar är tydligt brandpåverkade. Fjällbjörkskog av hedtyp bildar skogsgräns i vissa sydsluttningar.

Vedungsfjället är ett av länets största sammanhängande myrområden. Myrarna på Vedungsfjället domineras av sluttande mossar, vilket är ovanligt i alpin miljö. De utbredda mossarna med enstaka gölar, slukbäckar och det värdefulla fågellivet gör dem unika för länet och även för fjällkedjan i stort.

Vedungsfjällets västsida täcks till stor del av lutande myrar blandade med öppna ljungheter i övre delarna. Längre ner i sluttningarna finns skogskärr och stora arealer sumpskog.

Vegetationen på fjällen består huvudsakligen av lav- och ljungheter. De översta partierna

utgörs av mestadels renlav.

Det hårda renbetetryck som rådde under 60-talet medförde en betydande nednötning av de tidigare nästan orörda lavmattorna. Allt eftersom har dock en återhämtning skett.

Vedungsfjällen är mycket sjöfattiga som en följd av deras topografi och reservatets läge mitt på vattendelaren mellan Dalälven och Ljusnans avrinningsområde. Mindre än en handfull små tjärnar är större än en hektar. De vattensamlingar som finns utgörs till största delen av dystrofa småvattnen som tillsammans utgör mindre än en halv procent av områdets yta. Dessa småvatten är normalt fisktomma. Eftersom större delen av reservatet ligger på eller nära vattendelaren mellan två stora vattensystem, så är de flesta av områdets vattendrag förhållandevis små. Den nästan totala avsaknaden av sjöar gör att vattenflödena varierar kraftigt och försvårar för fisk att leva här. Vattendragen är tidvis branta vilket i viss mån ytterligare hindrar etablering och kolonisation av fiskar. De lite större vattendragen innehåller endast öring och i vattendragen som rinner till Ljusnan förekommer även i något fall bergsimpa.

Fäbodbruket har upphört sedan länge inom Vedungsfjällens naturreservat. Vid Fonnvallen inom Idre socken samt Morvallen i Särna socken finns stugor kvar medan Styggdalen söder om Stor-Uckuvålen är helt förfallet.

Med ökat intresse för naturturism har Vedungsfjällens naturreservat stora möjligheter att locka fler besökare i framtiden under förutsättning att de skogliga och kulturella värdena säkerställs, samt att tillgängligheten utökas och informationen förbättras.

Inom reservatet finns 120 km vandringsleder och 60 km skoterleder.

Ett antal rastskydd och byggnader står till det rörliga friluftslivets förfogande. Inom reservatet finns även privata byggnader, en del med ursprung i fäbodbruket. Dessa byggnader är i mycket varierande skick.

Vedungsfjällens naturreservat hyser fem av EU:s utpekade habitattyper, varav västlig taiga och skogsbevuxen myr dessutom betraktas som prioriterade naturtyper och täcker ca 40 % av arealen. Lodjuret är det enda, i habitatsdirektivet, utpekade däggdjur som finns i området. Däremot finns inte mindre än tio fågelarter, utpekade i fågeldirektivet, som naturtypsvis kan fördelas på gammelskog (tjäder, spillkråka och tretåig hackspett), myr (brushane och trana), fjällhed (ljungpipare), sjöar (grönbena, sångsvan och silvertärna) samt bergsbranter (kungsörn). Tjugosju rödlistade arter har påträffats inom Vedungsfjällens naturreservat. Arterna tillhör kategorierna sårbara och missgynnade. Därutöver har åtta regionalt hotade arter noterats inom reservatet.

Vad kan påverka negativt

Naturen i fjällområdena är formad av ett kärvt klimat och skador kan därför ta lång tid att läka. Storskaliga förändringar, t.ex. klimatförändringar, kan ha stor påverkan på naturtyperna i området. Ett av Vedungsfjällens största värden består i att det är ett sammanhängande område med hög grad av orördhet. Ingrepp som fragmenterar området eller skapar barriärer kan därför göra mycket stor skada på områdets värden.

Sjöar och småvatten:

Kalkning av omgivande våtmarker förändrar de fysiska och kemiska förutsättningarna för strandmiljöernas naturligt förekommande arter. Kalkning av naturligt sura (icke antropogent försurade) tillflöden och sjöar påverkar förutsättningarna för de arter som är anpassade till naturligt sura förhållanden. I dagsläget utförs ingen kalkning i området. Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering. Utsättning av fisk i tidigare

fisktomma vatten utgör ett hot mot bland annat smalnäbbad simsnäppa. Eftersom området är skyddat som naturreservat med föreskrifter som förbjuder följande åtgärder utgör de inte längre ett hot. Dessa åtgärder kan annars orsaka skada på naturtypen: Skogsbruk i området eller tillrinningsområdet; slutavverkning, markavvattnings och skyddsdikning ökar avrinningen och därmed risken för erosion och läckage av bland annat humusämnen och partiklar. Exploatering av strandområden, byggande av vägar, järnvägar och skogsbilvägar. Reglering. Utsläpp av föroreningar från punktkälla, t ex avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet.

Hedar och gräsmarker:

Beskogning och klättrande trädgräns är ett generellt hot mot naturtypernas utbredning inom objektet.

Renbete i alltför stor omfattning utgör ett hot mot naturtyperna. Det hårda renbetestryck som rådde under 60-talet medförde en betydande nernötning av de tidigare nästan orörda lavmattorna. Efter hand har dock en återhämtning skett.

Terrängkörning eller annan aktivitet som innebär betydande slitage på markvegetationen utgör hot mot dessa naturtyper.

Även hårt frekventerade vandringsleder kan göra skada på känsliga delar av naturtyperna, särskilt då lederna breder ut sig i sidled över våta partier. Leder kan också utgöra utgångspunkt för erosion. Nuvarande måttliga besöksstryck medför dock inga större olägenheter.

Myrmarker:

Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i eller i anslutning till habitatet ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Tillstånd krävs från länsstyrelsen för att utföra kalkning. Idag utförs ingen kalkning i området.

Hårt frekventerade vandringsleder som går över våtmarker kan göra skada på känsliga delar av naturtypen om lederna breder ut sig över våta partier.

Terrängkörning påverkar myrmarkerna negativt då dessa i allmänhet är mer känsliga för slitage än de torrare markerna. Spårbildning i våtmarker kan dessutom fungera som diken och ha en avvattnande effekt.

Generella hot mot naturtypen är dämning, torvbrytning, dikning, skogsbruk på myrholmar eller i anslutning till myrmarkerna, byggande av skogsbilvägar och exploatering för samhällsbyggnad. Eftersom området är skyddat som naturreservat med föreskrifter som förbjuder dessa aktiviteter utgör de inte något hot idag.

Skogsmarker:

Det största hotet mot de skogliga naturtyperna är åtgärder som skadar de strukturer som definierar naturtypen och som är typiska för naturskog. Exempel på strukturer är död ved, gamla träd och förekomst av lövträd. Även åtgärder som påverkar markförhållanden och hydrologi kan utgöra ett hot, liksom åtgärder som fragmenterar området eller skapar barriärer. Eftersom området är skyddat som naturreservat med föreskrifter som förbjuder skogsbruk är det största hotet mot de skogliga värdena avvärjt.

Avsaknad av naturlig branddynamik utgör ett hot mot de tall- och lövdominerade undergrupperna av naturtyp 9010 *Västlig taiga. Minskad mängd nybränd ved och mark är ett hot för många brandberoende arter. Brist på bränder kan också ge en tillväxt av humuslagret med efterföljande vegetationsförändringar. Graninvandring kan vara ett hot mot flerskiktade tallskogar och lövskogar som tidigare uppkommit efter brand.

Alltför hårt bete kan utgöra ett hot mot löv- och tallföryngringen i området.

Habitatdirektivsarter:

Lodjur

Ett alltför hårt jakttryck kan medföra minskande stammar.

För mål för populationsstorlek hänvisas till den regionala förvaltningsplanen för stora rovdjur i Dalarnas län.

Fågeldirektivsarter:

Flera av de fåglar som häckar i området är känsliga för störning vid häckningsplatsen, t.ex. hökuggla.

Utplantering av fisk i tidigare fisktomma vatten utgör ett hot mot arter som är beroende av fiskfria vatten för sin häckning.

Avsaknad av skogsbränder med efterföljande lövuppslag utgör ett hot mot flera av hackspettsarterna i området.

Ett för högt jakttryck skulle kunna påverka fågelpopulationerna negativt.

Generella hot mot de utpekade fågeldirektivsarterna är skogsbruk och dikning av myrmarker. Skogsbruk leder till att tillgången på lämpliga boträd minskar för t.ex. pärluggla som är beroende av trädhåligheter. Lövandelen minskar också, liksom mängden död ved och gamla träd. Detta ger en brist på boplatser även för fåglar som spillkråka samt brist på födosökslokaler för bland andra tretåig hackspett. Dikning av myrmarker leder till igenväxning som är negativt för flera arter som är beroende av öppna marker, t.ex. grönbena. Även torvbrytning utgör ett hot mot dessa arter. Eftersom området är skyddat som naturreservat med föreskrifter som förbjuder dessa åtgärder utgör de dock inte något hot idag.

Bevarandeåtgärder

Området är avsatt, med stöd av MB 7 kap 4 §, som naturreservatet Vedungsfjällen och utpekad som riksintresse för naturvård. Reservatets avgränsning sammanfaller med det utpekade Natura 2000-områdets gränser. Området omfattas även av MB 4 kap, 1,2 och 6 §. (Länsstyrelsen Dalarna 1995)

Naturreservatets föreskrifter förhindrar de åtgärder som kan äventyra områdets naturtyper och arter såsom modernt skogsbruk. Skötselplanens åtgärder (Länsstyrelsen Dalarna 1995) syftar till att stärka och utveckla områdets bevarandevärden. Det är viktigt att uppföljning av fågeldirektivsarterna utförs regelbundet.

En ny och noggrannare naturtypskartering pågår, resultatet av karteringen kan leda till justeringar av arealer och bevarandestatus för naturtyper.

Ny skötselplan för naturreservatet är under framtagande och beräknas bli klar 2016.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket.

Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter

3160 - Myrsjöar

Areal: 194,12 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgörs av naturliga sjöar och vattensamlingar med av torv eller humussyror brunfärgat vatten. Sjöarna omges i regel av gungflyn med såväl vertikal som horisontell torvtillväxt och med en zonerings i vegetationen. Sjöarna har ett lågt pH, ofta pH 3-6 och är naturligt näringsfattiga. Sjöarna ska även ha låg grad av antropogen belastning avseende bland annat försurande ämnen, partiklar (grumlande ämnen), näringsämnen och miljögifter.

Vedungsfjällen är på grund av sin topografi mycket sjöfattigt (Svenson 1985). De dystrofa sjöarna och småvattnen utgör endast en procent av områdets yta.

Karaktärsarter: Dvärgbläddra, vitag, gäddnate, brunag, dvärgigelknopp, vitmossor, vit näckros, nordnäckros, flaskstarr, trådstarr, silesår-arter.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en naturligt lågvuxen gungflyvegetation. Fisktomma sjöar ska förbli fisktomma.

Arealen myrsjöar är minst 194 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsam.

En ny och noggrannare naturtypskartering pågår under 2015. Resultatet av karteringen kan leda till justeringar av bevarandestatus och areal.

4060 - Alpina rishedar

Areal: 7764,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgörs av fjällhedar ovanför trädgränsen dominerade av dvärgvuxen och krypande busk- och risvegetation. Naturtypen kan utvecklas på såväl kalkfattiga som på mer basiska marker. Vegetationen är vanligen påverkad av ett långvarigt renbete. Vegetationen på fjällen består huvudsakligen av lav- och ljunghedar av naturtypen 4060. Krönpartierna utgörs enligt Björklund och Sjölin (1978) av mestadels renlav. Under 1960-talet betade förvildade tamrenar i området och enligt Höglund (1973) uppstod sådant slitage att lavheden ansågs nedsliten till 90 %. Allt eftersom har dock en återhämtning skett.

Karaktärsarter: En, dvärgbjörk, krypljung, mjölon, ripbär, nordkråkbär, dvärgvide.

Bevarandemål

Marksitage till följd av mänskliga aktiviteter (t.ex. terrängkörning och vandringsstigar) är försumbart.

Arealen alpina rishedar är minst 7764 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsam.

En ny och noggrannare naturtypskartering pågår under 2015. Resultatet av karteringen kan leda till justeringar av bevarandestatus och areal.

7140 - Öppna mossar och kärr

Areal: 3494,12 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgörs av öppna eller mycket glest skogbevuxna myrar av typen svagt välvd mosse, fattigkärr, intermediära kärr och gungflyn.

Vedungsfjället är ett av länets största sammanhängande myrområden (Björklund & Sjölin 1978). Myrarna på Vedungsfjället domineras av sluttande mossar, vilket är ovanligt i alpin miljö (Svenson 1985). De vitt utbredda mossarna med enstaka gölar, slukbäckar och det värdefulla fågellivet gör dem unika för länet och även för fjällkedjan i stort. (Bratt & Rafstedt 1990)

Vedungsfjällets västsida täcks till stor del av lutande myrar blandade med öppna ljungheter i de övre delarna. Myrarna i de övre delarna utgörs till stor del av ofta starkt lutande rismossar av hjortrontyp utan eller med få martallar. Omväxlande med mossarna finns breda mjukmattekärdråg, vilka längre ner mot väster samlar sig till stora mjukmattekärr. Mot väster finns även en del artfattiga fastmattekärr av tuvsäv/blåtåteltyp. Myrarna är genomgående av torr typ med få tjärnar och lösbottnar. I det subalpina avsnittet i norr finns björk spritt på myren och längs bäckar. Myrarna har använts för slåtter och bete. (Bratt & Rafstedt 1990)

De södra delarna av området hör till länets myrrikaste. De svagt sluttande markerna täcks av myr och tallskog av torr/frisk ristyp. Det finns ett ofta markant inslag av små åsar. Myrarna domineras här helt av artfattiga mjukmattesamhällen. Mot kanterna hittar man också tallmossar. I lägre svackor finns också några mindre göl-flarkkomplex och större lösbottenkärrområden, varför delar av det södra området sannolikt kommer att klassas om till aapamyrkomplex. Området är värdefullt för vissa fågelarter, t.ex. ljungpipare. Karaktärsarter: Vitmossarter, ängsull, strängstarr, trådstarr, sumpstarr, dystarr, flaskstarr, kallgräs, vattenklöver, kråklöver, tranbär, rosling, ljung och tuvsäv.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Markslitage till följd av mänskliga aktiviteter (t.ex. terrängkörning och vandringsstigar) är försumbart.

Arealen öppna mossar och kärr är minst 3494 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsam.

En ny och noggrannare naturtypskartering pågår under 2015. Resultatet av karteringen kan leda till justeringar av bevarandestatus och areal.

9010 - Taiga

Areal: 6211,76 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen består av naturliga gamla boreala skogar samt yngre successioner som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

Västlig taiga täcker omkring 1/3 av områdets yta. Granskog förekommer främst i fjällsluttningarna och längs bäckar, ofta med björkinslag, medan tallen dominerar på myrarnas fastmarksholmar. Spår av dimensionsavverkning påträffas i vissa delar av området men området har aldrig utsatts för kalhuggning. En stor del av skogen, uppemot hälften av skogsarealen, utgörs av starkt urskogsartade äldre bestånd som ofta är rika på torrträd. Att bestånden ej påverkats av huggningar förklaras av att de i allmänhet är virkesfattiga. Ett undantag är den friska granskogen i Oxvålen västsluttning och på platån mot Fröberget som är mycket artrik och intressant, med både fjällkvanne och kransrams. (Lundqvist 1997; Bratt et al 1993)

Tallskogen är brandpräglad och bär spår av upp till fem bränder. Även fjällsluttningarnas torrare granskogar är tydligt brandpåverkade. I fuktiga lägen har det dock inte brunnit lika ofta, även om det finns exempel på bränder på myrar, t.ex. nedanför Oxvålen där elden resulterat i tämligen rik sälgföryngring och många talltorrakor. Det har brunnit i området flera gånger även under 1900-talet, något som annars är ovanligt pga den effektiva brandbekämpningen. Vid Frönberget finns ett av skogsbruk helt opåverkat brandfält, uppkommet vid skogsbrand år 1959. De flesta branddödade träden i en grandominerad sluttning har nu ramlat omkull, och där har en svag föryngring av gran och tall kommit upp. I ett område med björk som också brann har det uppstått en tät föryngring. (Bratt et al 1993) Ett område har naturvårdsbränts i samband med områdets bildande. En huggning med ett uttag på 27 % gjordes 1992-93, och den 27 juni 1995 brändes ett 25 ha stort område i den sydligaste änden av Vedungsfjällens naturreservat. (Uppgifter från Lars Wikars)

Karaktärsarter: Mycket stor variation av arter, t.ex. tall, gran, björk, asp, lingon, ljung, blåbär, kråkbär, kruståtel, harsyra, ekorrbär, skogsstjärna, väggmossa, husmossa, kammosa, kvastmossor, bägarlavar, åtskilliga lavar och svampar knutna till lågor och torrakor.

Bevarandemål

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av t.ex. insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Typiska arter av mossor och kärlväxter förekommer. Arealen taiga är minst 6211 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsam.

En ny och noggrannare naturtypskartering pågår under 2015. Resultatet av karteringen kan leda till justeringar av bevarandestatus och areal.

91D0 - Skogsbevuxen myr

Areal: 1164,71 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer på myrar som är fuktiga – blöta med högt liggande grundvattenyta. Näringsförhållandena är näringsfattiga-intermediära. Fält- och bottenskiktet domineras av ris, halvgräs och vitmossor. Kantzonen mellan trädklädd fattigmyr och öppen myr är ofta betydelsefull för insekter som kräver båda miljöerna. Trädslagsblandningen varierar med myrtyp och näringsförhållanden men glasbjörk, tall och gran är vanliga trädslag. Trädsiktets krontäckningsgrad ska vara minst 30 %. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen.

Nedanför lav- och ljunghedarna i Vedungsfjällen breder stora myr- och skogsområden ut sig (Svenson 1985). Ca 6 % av området utgörs av naturtypen skogsbevuxen myr. Längs några bäckar finns sumpskogsinslag både med gran och björk. I övrigt består de skogsbevuxna myrarna av rismossar med tall. (Bratt & Rafstedt 1990)

Karaktärsarter: tall, glasbjörk, gran, gråvide, dvärgbjörk, klotstarr, gråstarr, stjärnstarr, hundstarr, flaskstarr, blåtåtel, skogstjärna, kärrviol, skvattram, tuvull, tranbär, odon och vitmossor.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Markslitage till följd av mänskliga aktiviteter (t.ex. terrängkörning och vandringsstigar) är försumbart.

Arealen skogsbevuxen myr är minst 1164 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsam.

En ny och noggrannare naturtypskartering pågår under 2015. Resultatet av karteringen kan leda till justeringar av bevarandestatus och areal.

1361 - Lodjur, *Lynx lynx*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Lodjuret kräver viltrika marker där födan utgörs av allt från gnagare till större djur som rådjur och ren. Ungarna föds i en bergsbrant eller på en annan skyddad plats. Lodjuret förekommer i stor utsträckning i kuperade och ostörda marker där det finner skydd.

Ungarna följer modern i tio månader. Vid parningstiden i mars splittras familjen. Lodjurets hemområde är flera kvadratmil stort. Det kan, då det söker revir eller partner, förflytta sig tiotals mil.

Bevarandemål

Området ska tillsammans med omgivande landskap hysa förutsättningar för upprätthållandet av en reproducerande lodjursstam. För mål för populationsstorlek hänvisas till den regionala förvaltningsplanen för stora rovdjur i Dalarnas län.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus på nationell nivå. Området utgörs av lämpliga habitat för arten. Arten förekommer i området.

A038 - Sångsvan, *Cygnus cygnus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Sångsvanen häckar i grunda, vegetationsrika vatten. Den kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen, liksom lämplig och god tillgång på grön växlighet under vintersäsongen. Arten kräver relativt ostörda områden under sin flyttning och övervintring.

Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område runt boplatsen. Sångsvanen blir köns mogen först vid 4 års ålder och fram till dess för de unga svanarna en ambulerande tillvaro i stora landskapsavsnitt. Arten övervintrar i södra Sverige, Danmark och Nordsjöländerna.

Bevarandemål

Sångsvan ska ha möjlighet att regelbundet häcka i området.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus på nationell och lokal nivå. Området utgörs av lämpliga habitat för arten. Arten förekommer och häckar i området.

A091 - Kungsörn, *Aquila chrysaetos*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Kungsörnen kräver tillgång till lämpliga bytesdjur, vilket skiftar mellan olika geografiska områden (mestadels däggdjur och fåglar i storleksklassen 0,5–5 kilo).

Arten har även höga krav på tillgång till lämplig plats att bygga sitt bo på. I områden som saknar klippor/bergsbranter är arten hänvisad till att bygga boet i träd med grova sidogrenar. I Norrlands skogsland innebär detta oftast tallar äldre än 200 år. Cirka hälften av den svenska kungsörnsstammen är beroende av tillgång till lämpliga boträd. Arten föredrar områden med låg störningsfrekvens från människor och undviker därför bebyggda områden. De häckande örnarna är som mest störningskänsliga under januari–maj.

Artens hemområde varierar mellan 75–200 km² beroende på bytestillgång. De könsmogna örnarna är i huvudsak stannfåglar, men de etablerade paren i Norrland drar sig åtminstone till en viss del söderut under december–februari. Ungfåglarna rör sig över betydande områden under de första levnadsåren, men ytterst få lämnar landet. När de etablerar sig vid 4–5 års ålder sker detta i allmänhet i närheten av födelseområdet

Bevarandemål

Området ska tillsammans med omgivande landskap hysa förutsättningar för upprätthållandet av en reproducerande stam av kungsörn.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus på nationell och lokal nivå. Området utgörs av lämpliga habitat för arten. Arten förekommer och häckar i området.

A108 - Tjäder, Tetrao urogallus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Tjädern kräver större sammanhängande skogsområden för att den skall finnas i livskraftiga bestånd. I dessa måste ett flertal villkor vara uppfyllda. Således kräver arten vintertid förekomst av äldre successionsfaser av talldominerade skogar (äter tallbarr och tallskott), medan den sommartid påträffas i mycket varierande marker, allt från gammal bärrik skog (bl.a. är blåbärsris viktigt) som till nyupptagna hyggen. Förekomsten av våtmarker är en mycket betydelsefull faktor, då hönan under den tidiga våren till stor del livnär sig på späda skott av tuvull. Tillgången på proteinrika blad, blommor och frön bestämmer till stor del hönans möjlighet att producera ägg. Våtmarker är dessutom en viktig biotop för kycklingarna, som under de första levnadsveckorna livnär sig på insekter.

Sammanfattningsvis kan sägas att tjädern kräver stora sammanhängande skogsområden som innehåller en stor variation ifråga om successionsstadier och våtmarker (sumpskog, kärr och myr). Dessutom är arten starkt traditionsbunden till speciella lekplatser. Tjädern är en stannfågel. Arten rör sig normalt inom ett område i storleksordningen 25 km².

Bevarandemål

Tjäder ska ha möjlighet att regelbundet häcka i området.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus på nationell och lokal nivå. Området utgörs av lämpliga habitat för arten. Arten förekommer och häckar i området.

A127 - Trana, Grus grus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Tranan häckar på sankar sjö- eller havsstränder, på våta myrmarker, på vattensjuka hyggen omgärdade av sumpskog, vid större slättsjöar, i öppna kärr, i sänkta sjöar och andra större eller mindre våtmarker. Ett gemensamt krav, oavsett val av habitat, är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs. alltid omgärdat av vatten.

Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m. Under höstflyttningen är ungarna beroende av föräldrarnas vägledning. En stor andel av tranorna övervintrar i korkeksmarker i Spanien.

Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen 1 km².

Tranan blir könsmogen vid 3-6 års ålder. Innan könsmognaden för ungtranorna en kringflackande tillvaro och samlas ofta i stora flockar. Övervintrar i Sydvästeuropa, främst i Spanien, men även i Portugal och Frankrike samt i Nordafrika.

Bevarandemål

Trana ska ha möjlighet att regelbundet häcka i området.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus på nationell och lokal nivå. Området utgörs av lämpliga habitat för arten. Arten förekommer och häckar i området.

A140 - Ljungpipare, *Pluvialis apricaria*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ljungpiparen häckar huvudsakligen i fyra olika miljöer. I norra Sverige är det en karaktärsart på fjällhedar och lokalt även på större, trädlösa myrar. I södra Sverige finns ett tynande bestånd på trädlösa högmossar, samt ett tämligen starkt bestånd på Ölands alvar. Gemensamt för de olika populationerna är kraven på stora öppna områden, med låg och gärna något gles växtlighet. Arten kräver stora sammanhängande öppna områden – ljungpiparen är ytterligt sällsynt när den sammanhängande arealen öppen mark understiger 15 ha. Överstiger den öppna arealen 30 ha uppträder arten tämligen regelbundet, men det är först när den sammanhängande arealen öppen mark är större än 90 ha som arten finns på alla mossar.

De häckande fåglarna utnyttjar gärna närliggande åkrar under födosöket. I övervintringsområdet uppehåller sig ljungpiparen på öppna jordbruksområden. Arten hävdar revir och rör sig då huvudsakligen inom ett område i storleksordningen 15-30 hektar. Ljungpiparen övervintrar huvudsakligen i västra och sydvästra Europa.

Bevarandemål

Ljungpipare ska ha möjlighet att regelbundet häcka i området.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus på nationell och lokal nivå. Området utgörs av lämpliga habitat för arten. Arten förekommer och häckar i området.

A151 - Brushane, *Philomachus pugnax*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Brushanen häckar i Sverige i två helt olika typer av miljöer, med olika ekologiska krav och populationsutveckling.

Det sydliga beståndet kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av hävdade strandängar. I bra häckningsmiljöer finns en mosaik av gräs- och starrmarker, öppna dy- och jordtytor och grunda vattensamlingar.

Det nordliga beståndet kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av våta myrmarker, framför allt relativt lågväxta, fuktiga till blöta gräs- och starrängar. Hanarna spelar på gemensam plats, företrädesvis på låga upphöjningar i terrängen. Som rastlokaler utnyttjas öppna områden med grunt vatten och sandiga eller gytjiga bottnar, men även översvämmade åker- eller betesmarker.

Under häckningen rör sig fåglarna inom ett begränsat område, gissningsvis någon km².

Det skandinaviska beståndet övervintrar främst i Afrika söder om Sahara (Sahelzonen).

Bevarandemål

Brushane ska ha möjlighet att regelbundet häcka i området.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus på nationell och lokal nivå. Området utgörs av lämpliga habitat för arten. Arten förekommer och häckar i området.

A166 - Grönbena, *Tringa glareola*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Grönbenans lämpliga häckningsmiljöer utgörs av sankar stränder längs sjöar och vattendrag samt på fuktiga/våta gräs- eller starrbevuxna myrar. Arten kräver tillgång på öppet vatten och dyiga stränder. Den är särskilt vanlig i områden med flarkmyrar. De högsta tätheterna hittar man i stora sammanhängande våtmarkspartier, men arten häckar regelbundet även vid mindre skogsomgärdade myrar. Under flyttningen påträffas grönbenan både längs kusten samt vid olika inlandsvåtmarker av öppen karaktär. Grönbenan hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 1-5 km². Arten övervintrar främst i tropiska Afrika, men delvis även i södra Afrika.

Bevarandemål

Grönbena ska ha möjlighet att regelbundet häcka i området.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus på nationell och lokal nivå. Området utgörs av lämpliga habitat för arten. Arten förekommer och häckar i området.

A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Silvertärnan behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt till störningsfria häckningsplatser. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden framförallt frånvaro av mink och räv. Under häckningen födosöker silvertärnorna inom ett område i storleksordningen 25 km². Arten övervintrar längs södra Afrikas kust och i Södra Ishavet.

Bevarandemål

Silvertärna ska ha möjlighet att regelbundet häcka i området.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus på nationell och lokal nivå. Området utgörs av lämpliga habitat för arten. Arten förekommer och häckar i området.

A223 - Päruggla, *Aegolius funereus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Pärugglan behöver tillgång på lämplig föda i form av olika smågnagare, främst sork men även skogsmöss, näbbmöss och småfåglar. För god häckningsframgång krävs höga gnagartätheter. Pärugglan har svårt att komma åt sitt byte genom ett tjockt snötäcke, något som begränsar såväl artens utbredningsområde som chansen till vinteröverlevnad. Arten behöver också tillgång på lämpliga häckningsplatser i form av trädhåligheter. Pärugglan häckar helst i hål av spillkråka, men kan undantagsvis hålla till godo med naturliga håligheter och hål av gröngöling och större hackspett. Arten häckar dessutom gärna i holk. Bra bohål är en bristvara och hannarna försöker därför stanna året runt i häckningsreviret. Pärugglan häckar med de största tätheterna i tät granskog. Även om den föredrar granskog, helst äldre sådan med små luckor och öppningar i form av stormfällan etc., häckar den frekvent även i barr- och lövblandskogar innehållande tall, björk och asp. I södra Sverige häckar den sällsynt men regelbundet i bokbackar, grövre aspbestånd på inägomark och i Bornholm i Danmark t.o.m. i ren bokskog. I områden med dålig tillgång på lämpliga bohål accepterar den även ren tallskog. Ofta påträffas arten i gränsområden till hyggen och inägor samt kring större myrar, förmodligen därför att bytestillgången är högre i dessa marker än centralt inne i den täta skogen. Emellertid utsätter sig ”kantugglorna” därmed samtidigt för en högre predationsrisk från andra ugglor som t.ex. slag- och kattuggla.

Arten jagar över arealer i storleksordningen 3–10 km².

Pärugglan är huvudsakligen stannfågel, men vissa år sker flyttningsrörelser i september–november.

Bevarandemål

Päruggla ska ha möjlighet att regelbundet häcka i området.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus på nationell och lokal nivå. Området utgörs av lämpliga habitat för arten. Arten förekommer och häckar i området.

A236 - Spillkråka, *Dryocopus martius*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Spillkråkan kräver god tillgång på lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror. Arten födosöker ofta lågt i träd, på stubbar m.m., gärna i rotrotad gran efter hästmyror. Arten har också höga krav på tillgång på lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller bok. I södra och mellersta Sverige råder ingen uttalad brist på lämpliga häckningsträd, däremot kan tillräckligt grova stammar saknas i stora delar av Norrland där skogsbruket är mera intensivt och tillväxten sämre. För att spillkråkan skall häcka måste stamdiametern i brösthöjd överstiga 30 cm för asp och 40 cm för tall. Medelåldern på utnyttjade tallar är i Småland 115 år, Uppland 170 år, Dalarna 187 år och i Gästrikland 239 år.

Spillkråkan är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som ej själva förmår mejsla ut sitt bo.

Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100–1 000 ha. Vintertid rör sig arten över större områden. I Norrlands inland är artens hemområden troligen betydligt större än i södra Sverige.

Bevarandemål

Spillkråka ska ha möjlighet att regelbundet häcka i området.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus på nationell och lokal nivå. Området utgörs av lämpliga habitat för arten. Arten förekommer och häckar i området.

A241 - Tretåig hackspett, *Picoides tridactylus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Den tretåiga hackspetten kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av skog med ett stort inslag av döda eller döende träd. I Sverige hittar man den idag främst i de av skogsbruket relativt sett mindre påverkade barrskogsområdena i Norrland, huvudsakligen i olikåldrig naturgranskog med kontinuerlig förekomst av barkborreangripna träd och högstubbar och ofta i sumpskogar.

Arten kan även förekomma i flera andra skogstyper så länge kraven på rik födotillgång i form av vedlevande insekter är tillgodosedda. Häckningar har t.ex. konstaterats på brandfält, i lövbrännor och i äldre alstrandskog. Arten är specialist på barkborrar (både larver och vuxna individer). Eftersom barkborrarna ofta har efemära (kortlivade) massuppträdanden är tretåig hackspett mer rörlig än många andra hackspettar. Den är till viss del anpassad till att utnyttja massförekomster av barkborrar i samband med bränder, stormfällan och liknande skador på skog. Vintertid torde den dubbelögade bastborren (*Polygraphus poligraphus*) vara en mycket viktig födoresurs. Jämförelser av tillgången på stående död ved med kvarsittande bark i svenska och schweiziska revir visar att mängden substrat måste överstiga 10–15 m³/ha eller utgöra cirka 5% av den stående biomassan inom en areal av cirka 100 ha.

Den tretåiga hackspetten är huvudsakligen en stannfågel som dock kan röra sig lite längre sträckor vintertid. Häckningsreviret är i storleksordningen 25–100 ha.

Bevarandemål

Tretåig hackspett ska ha möjlighet att regelbundet häcka i området.

Bevarandetillstånd

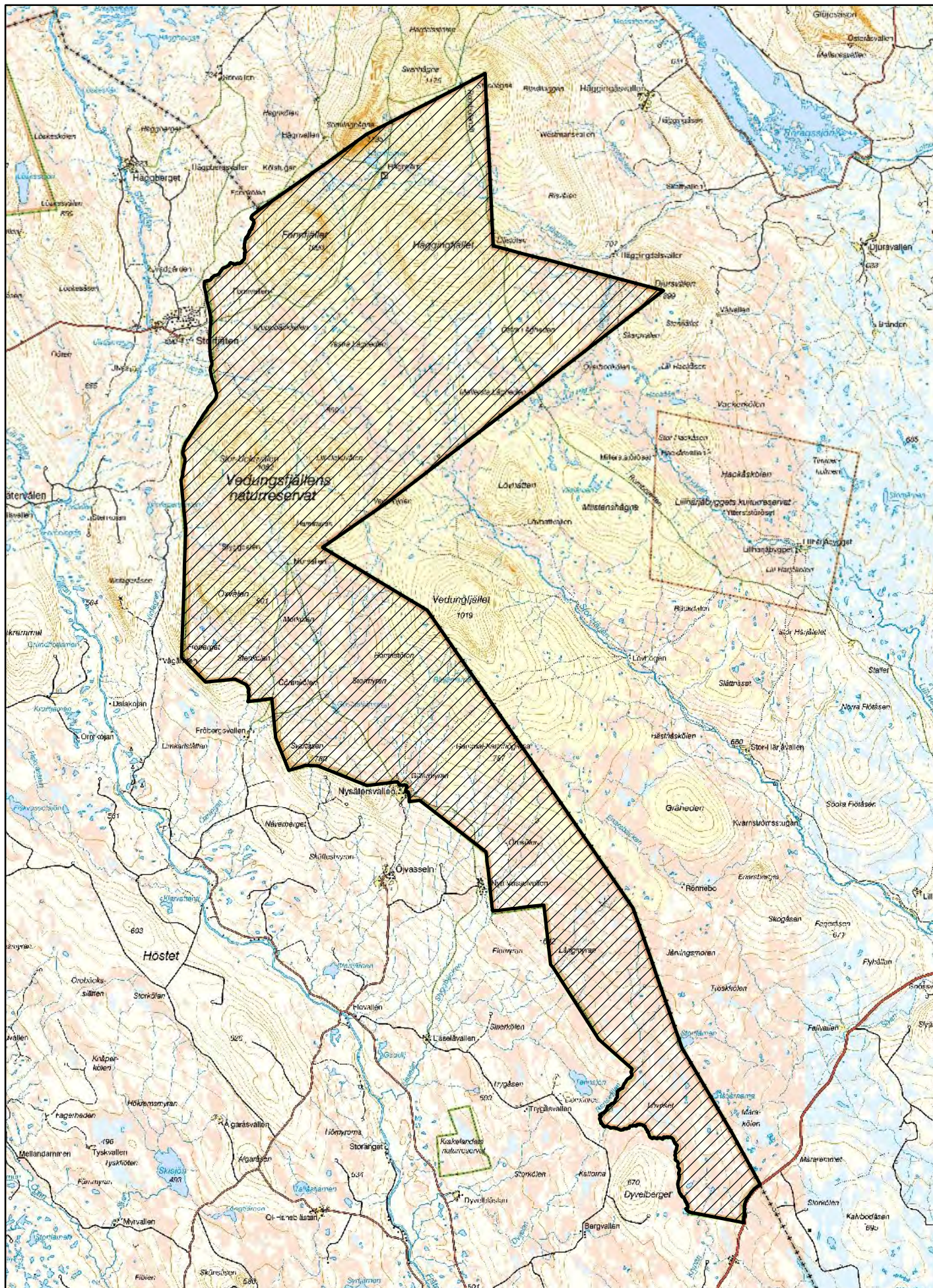
Gynnsam bevarandestatus på nationell och lokal nivå. Området utgörs av lämpliga habitat för arten. Arten förekommer och häckar i området.

Dokumentation

- Björklund, G och Sjölin, E. 1978. Inventering av Vedungsfjället –geomorfologi, zoologi, friluftsliv. Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Rapport nr 1978:3.
- Bratt, L & Rafstedt, T. 1990. Våtmarker i Kopparbergs län. Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Rapport nr 1990:2.
- Bratt, L, Cederberg, B, Hermansson, J, Lundqvist, R, Nordin, A, Oldhammer, B, 1993. Särnaprojektet- Inventeringsrapport från en landskapsekologisk planering. Specialnummer av Dala-Natur. Naturskyddsföreningen i Dalarna.
- Fiskeriverket. 2004. Fiskdatabas - Elfiskeregistret. Hemsida www.fiskeriverket.se (2004-01-12)
- Höglund, N,H. 1973. Förvildade tamrenars inverkan på vegetationen inom Lövhögsområdet. Naturvårdsverket. PM 358
- Ljung, T. 2000. Landet bortom tiden. Länsstyrelsen Dalarna, miljövårdsenheten.
- Lundvall, David. 2004. Personlig kommentar. Länsstyrelsen i Dalarna, Falun
- Lundqvist, R. 1997. Dalarnas urskogar. Länsstyrelsen Dalarnas län. Rapport nr 1997:4.
- Länsstyrelsen Dalarna. 1995. Naturreservatet Vedungsfjällen. Beslut Dnr: 231-3735-96. 1995-12-21
- Stockholms universitet 1982. Vegetationskarta över de svenska fjällen, kartblad nr:16D.
- Statens lantmäteriverk 1982-06-10 (Kartan utarbetad av Rafstedt, Naturgeografiska institutionen)
- Svenson, S-Å. 1985. Översiktlig naturinventering Älvdalens kommun. Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Rapport nr 1985:1.
- Wikars, Lars 2005, pers. kommunikation.
- Förutom de källor som listats ovan finns även information om Vedungsfjällen i följande skrifter:
- Andersson, L och Rafstedt, T. 1982. Naturvärdering av Dalafjällen - med utgångspunkt från vegetationskartor. Stockholms Universitet, Naturgeografiska institutionen.
- Forslund, M, Kolmodin, U och Svenson, S-Å. 1982. Skyddsvärda fågelmyrar i Kopparbergs län. Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Rapport nr 1982:4.
- Löfgren, R (red). 1984. Urskogar, del 5 - fjällregionen. Naturvårdsverket. PM 1511.
- Sjörs, H (o medarb). 1973. Skyddsvärda myrar i Kopparbergs län. Växtekologiska studier, 3.
- Regeringsbeslut 2012-08-09: Redovisning till Europeiska kommissionen med förslag på nya områden samt förslag till ändringar i redan beslutade områden för bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.
- Naturvårdsverkets vägledningar för arter- och naturtyper inom Natura 2000-nätverket.

Bilagor

Vedungsfjällen SE0620002

0 2,5 5 10 Kilometers

1:150 000